

# LAVDATIO

## DOMINI RADU J. BOGDAN

**U**niversitatea din București este deosebit de onorată să primească astăzi în rândurile celor mai distinși membri ai ei pe domnul Radu J. Bogdan, profesor de filosofie și director al Centrului de științe cognitive al Universității Tulane din New Orleans, S. U. A. Exemplu remarcabil de dăruire și abnegație academice, statornic și entuziast susținător al înnoirilor produse în ultimul deceniu în Facultatea de Filosofie a Universității din București, cel pe care-l onorăm astăzi, onorând prin aceasta întreaga noastră comunitate academică, este un cunoscut și reputat cercetător al unui domeniu de avangardă al filosofiei contemporane – filosofia minții, fiind totodată angajat în dezbaterile vii care dau substanță uneia dintre cele mai dinamice, revoluționare și prolifiche reorientări în cercetarea interdisciplinară a comportamentului și inteligenței umane, cunoscută drept știință cognitivă.

Radu J. Bogdan s-a născut în București și a părăsit România la începutul deceniului al optulea, stabilindu-se în S. U. A. în 1975. Apropiatii profesorului Bogdan și numeroșii săi prieteni din România știu însă foarte bine că sărbătoritul nostru a rămas profund atașat față de țara sa de baștină, legăturile domniei sale cu mediul cultural și filosofic românesc fiind profunde, intense și lipsite de convenționalitate și de emfatică

---

grandilocvență. De fapt, cred că s-ar putea spune, fără a exagera, că temelul solid al strălucitei sale cariere academice a început să fie edificat de către domnul profesor Bogdan în România, unde acesta a urmat cursurile Facultății de Filosofie a Universității din București între 1965 și 1970. Educația filosofică și-o continuă peste ocean, în S. U. A., unde în 1980 obține doctoratul în filosofie la una dintre cele mai prestigioase instituții academice americane, Stanford University. Aici, domnul profesor Bogdan are prilejul să studieze, să se perfecționeze și să colaboreze cu unii dintre cei mai prețuiți cercetători și dascăli în domeniu, cum ar fi profesorii Jaakko Hintikka, Patrick Suppes și Jan Hacking.

După obținerea titlului de doctor, domnul Radu Bogdan devine profesor asistent al Universității Tulane, unde urcă apoi toate treptele ierarhiei academice, ajungând în 1995 profesor titular. Din 1984 ocupă și poziția de director al Programului de Studii Cognitive al aceleiași Universități. Recunoașterea robustă de care se bucură în rândul filosofilor specializați în studiul minții, al cogniției și al epistemologiei, îi atrage invitația de a ocupa o poziție de *Professeur Ordinaire* la prestigioasa Université Catholique de Louvain, din Belgia. În anul academic 2001-2002, profesorul Bogdan onorează această invitație, la solicitarea rectorului universității menționate, dar decide să revină la universitatea americană la care lucra de mai bine de douăzeci de ani, dându-ne serios de gândit, prin această decizie în favoarea Americii, acelor care cunoaștem destul de bine peisajul academic european și pe cel american, asupra competitivității, calității și flexibilității sistemului academic universitar american, care prin programele masterale și doctorale, mai ales, promovează cercetare științifică de cea mai bună calitate. Deși revenit la Tulane, domnul Bogdan rămâne profesor invitat permanent al Universității Catolice din Louvain, unde domnia sa, cu generozitatea deosebită care-i caracterizează personalitatea, a consimțit să ajute la formarea și la consolidarea în universitatea belgiană a domeniului care l-a consacrat și l-a impus – științele cognitive.

Dar ce anume l-a impus pe profesorul Bogdan atenției filosofilor, psihologilor și altor specialiști care se ocupă de înțelegerea comportamentului inteligent și, în general, a minții umane? Fără îndoială că solida reputație profesională a celui pe care-l omagiem astăzi este rezultatul anilor de reflecție profundă și de gândire intensă asupra unor chestiuni dificile, departe de a fi clarificate și lămurite, care constituie profilul domeniului celui mai dinamic al filosofiei teoretice contemporane de inspirație științifică, anume filosofia minții. Studiile de specialitate ale

profesorului Bogdan, publicate în reviste de primă mărime, cum ar fi *Synthese*, *Behavioral and Brain Sciences*, *Mind and Language*, *Philosophy and Phenomenological Research*, cărțile profund inovatoare și provocatoare publicate de edituri prestigioase, precum Oxford, Cambridge, MIT și Erlbaum, participările la numeroase conferințe alături nu doar de filosofi profesioniști, ci și de psihologi, etologi, biologi și alți teoreticieni interesați de aplicarea evoluționismului la înțelegerea dezvoltării psihologice a indivizilor și a modului în care apar și funcționează diversele atitudini propoziționale care constituie capacitatea noastră de a interpreta alte minți, toate acestea i-au conferit domnului Bogdan statutul unui specialist cu o robustă reputație profesională și științifică în rândul celor care contribuie esențial astăzi la configurarea și dezvoltarea domeniilor de interes și de cercetare ale domniei sale, anume filosofia minții, fundamentele științelor cognitive, științele cognitive evoluționiste, teoria minții, dezvoltarea intelectului uman, ontogeneza conștiinței și auto-interpretarea.

Lucrările profesorului Bogdan, dintre care merită să fie numite aici cele trei cărți care tratează direct problematica mentalului, a interpretării și a cogniției – anume *Grounds for Cognition: How Goal-Guided Behavior Shapes the Mind*, Erlbaum, 1994, *Interpreting Minds: The Evolution of a Practice*, MIT Press/Bradford Books, 1997 (paperback 2003) și *Minding Minds: Evolving a Reflexive Mind by Interpreting Others*, MIT Press/Bradford Books, 2000 (paperback 2003) – definesc un stil profund inovator și original de abordare filosofică a temelor menționate mai înainte. S-ar putea foarte bine ca felul în care face Radu Bogdan ceea ce convențional numim “filosofie a minții” să capteze atenția teoreticienilor minții de formație filosofică analitică din ce în ce mai mult în anii ce vin. Pentru moment, deși profesorul Bogdan s-a format la Stanford ca un autentic filosof analitic, studiind teme standard de logică și de filosofie a științei și conlucrând cu corifeii ai domeniului, totuși, dacă-i vom citi cu atenție opera, vom vedea că există bune temeiuri să considerăm că pe domnia sa nu-l mai satisfac astăzi, integral, metodele de lucru ale analiticilor și modul lor de a încadra și de a analiza temele și problemele filosofice. Cu mult curaj și luciditate profesorul Bogdan remarca odată, într-o prelegere susținută chiar în Facultatea noastră de Filosofie, comentând asupra aspectelor metodologice ale demersului său filosofic, că nu-i pasă câtuși de puțin dacă filosofia sa nu poate fi convențional încadrată în filosofia academică principală anglo-saxonă, care este filosofia analitică. De vreme ce pentru a ridica și a examina problemele care-l frământă și pe care urmărește să le lămurească este nevoit să-și ia argumentele din diverse zone ale reflecției

teoretice asupra minții și comportamentului, domnul Bogdan ne spunea că filosofia sa se poate la fel de bine numi și “sintetică” și că domnia sa simte o simpatie mult mai mare pentru tipul demersului teoretic propriu filosofilor moderni, deși nu și pentru soluțiile lor speculative și abstracte, iar gânditori precum Descartes sau Leibniz ar putea fi socotiți modele pentru acest tip de demers “sintetic”, tocmai datorită lipsei oricărei insistențe din partea lor asupra unei distincții nete, de natură, între chestiuni de fapt și chestiuni legate de clarificarea sensurilor conceptelor, neangajându-se ideologic față de nici un demers sistematic de rupere a științelor de filosofie.

Radu Bogdan profesează în filosofia sa un astfel de stil “sintetic”, stil ale cărui coordonate determinante sunt un demers naturalist, informat de cercetări empirice din domeniul psihologiei dezvoltării, al psihologiei copilului și a primatelor, al teoriei minții și interpretării. Profesorul Bogdan urmărește să dea coeziune acestor cercetări din domenii distincte, insistând asupra elementelor de legătură dintre ele, elemente care, de obicei, sunt estompate sau chiar trecute complet cu vederea, în favoarea contrastelor care separă domeniile, din motive ce țin nu atât de natura obiectului cercetat cât de organizarea instituțională a cercetării științifice. Pe fundalul acestei imagini sintetice emerge o viziune unitară despre mental și cogniție, ale cărei temeuri profunde sunt relevate de o abordare teleo-evoluționistă și pragmatică, care cu siguranță că în viitorul apropiat va fi din ce în ce mai fecundă pentru cercetările din științele cognitive. Nu mi se pare cătuși de puțin surprinzător că un astfel de mod de abordare a minții, a conștiinței și a comportamentului, care insistă asupra caracterului empiric și sintetic al demersului explicativ, este cât se poate de atrăgător pentru psihologi, biologi și etologi. Și tocmai de aceea receptarea ideilor profesorului Bogdan în aceste medii este remarcabilă, domnia sa fiind invitat cu regularitate să vorbească la reuniunile științifice ale acestora.

Complementară operei filosofice originale a domnului Radu Bogdan este activitatea sa deosebit de fertilă și de valoroasă ca editor al unor volume colective și ca membru în colectivele redacționale ale unor serii și reviste de specialitate foarte importante, precum *Profiles: An International Series on Contemporary Philosophers and Logicians*, Reidel/Kluwer, începând din 1997, *Philosophical Studies Series*, Kluwer, din 1999 și *Synthese*, începând din anul 2003. Profesorul Bogdan a conceput încă de când era în România o serie de volume de genul *self-profile*, însoțite de prezentarea critică a operei autorilor omagiați și de replicile acestora date contributorilor. Seria a fost promovată cu mare vigoare și succes la sfârșitul anilor optzeci și în anii nouăzeci de către editura Reidel, Dordrecht. În felul acesta au apărut câteva

volum care constituie un reper exegetic asupra câtorva figuri cheie ale filosofiei analitice anglo-saxone: *Jaakko Hintikka* (CIDSP, București, 1973 în limba română), *Mario Bunge* (CIDSP, București, 1973, în limba română), *Patrick Suppes* (Reidel, Dordrecht, 1979), *Keith Lehrer* (Reidel, Dordrecht, 1981), *Henry Kyburg & Isaac Levi* (Reidel, Dordrecht, 1982), *D. M. Armstrong* (Reidel, Dordrecht, 1984), *Roderick Chisholm* (Reidel, Dordrecht, 1986) și un nou volum *Jaakko Hintikka* (Reidel, Dordrecht, 1987), de data aceasta în limba engleză.

În fine, dar sub nici o formă în ultimul rând, conferirea titlului de *Doctor honoris causa* domnului profesor Radu Bogdan își află o motivație profundă în sprijinul deosebit, constant, eficient și discret pe care onoratul nostru coleg l-a acordat Facultății de Filosofie a Universității din București, deopotrivă dascălilor și studenților ei, începând imediat din ianuarie 1990, când o nouă viață începea să-i fie insuflată acestei venerabile și prestigioase instituții de învățământ și de cultură din România. Nu a existat nici măcar un an, în timpul scurs de atunci încoace, în care Radu Bogdan să nu apară în luna mai pentru a susține deja obișnuitele sale prelegeri de filosofie a minții și de științe cognitive, care atrag nu numai membri din Facultatea noastră, ci și psihologi, informaticieni, biologi și lingviști. Dacă biblioteca noastră de profil s-a îmbogățit constant încă de la începutul anilor nouăzeci cu cărți de referință, aceasta s-a datorat în primul rând donațiilor personale ale distinsului nostru coleg și sfaturilor sale întotdeauna informate, la zi, pe care noi ne-am străduit să le urmăm în achiziția de carte destinată domeniului pe care profesorul Bogdan îl servește. Noul program masteral interdisciplinar de științe cognitive al Universității noastre, susținut de profesori ai Facultății de Filosofie, împreună cu colegi de la Facultățile de Psihologie, Biologie, Litere și Matematică, îl are drept inițiator și inspirator tot pe profesorul Bogdan, care ne-a susținut cu toată competența și generozitatea sa în momentele dificile ale organizării și conceperii inițiale. Nu voi încheia înainte de a spune un cuvânt și despre grija, atenția și pasiunea pe care le-a investit profesorul Bogdan în sfătuirea și îndrumarea tinerilor studenți care doresc să aprofundeze filosofia minții și științele cognitive, studiind fie în România, fie mai ales în S. U. A., unde aceste domenii cunosc o dinamică impresionantă. Din orice unghi am privi această latură a muncii complet dezinteresate pe care domnul Radu Bogdan a desfășurat-o în Facultatea noastră în ultimii paisprezece ani, ni se va impune cu claritate imaginea unui om devotat mediului academic și Universității în care s-a format în prima sa tinerețe, prietenilor săi statornici de care a rămas întotdeauna profund atașat și menirii sale înalte de a educa și de a întoarce cu generozitate dragostea și

prețuirea cu care și noi, cei care am avut norocul să-l cunoaștem și să-i fim alături, l-am înconjurat la rândul nostru.

Având în vedere toate aceste dimensiuni ale operei științifice și didactice a Profesorului Radu J. Bogdan și considerând că domnia sa este un specialist de primă mărime în domeniul filosofiei minții și al științelor cognitive, Senatul Universității din București a hotărât să-i acorde titlul de *Doctor honoris causa*, socotindu-l de azi înainte ca fiind unul dintre cei mai merituoși membri ai comunității noastre academice.